بررسی مولفه‌های درس تاریخ، اخلاق، قوانین و حقوق در مامایی در برنامه درسی مامایی

سمیره عابدینی[1]، حسام‌الدین کمال‌زاده[2]، رفعت جوادی[2]

۱. مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.
۲. گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.

چکیده

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف بررسی مولفه‌های درس تاریخ، اخلاق، قوانین و حقوق در مامایی (محتوا، روش تدریس، روش ارزشیابی، ساعات اختصاص داده شده، زمان ارائه، میزان کاربرد محتوا در بالین) از دیدگاه دانشجویان مامایی صورت گرفت.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی است که جامعه آماری آن شامل ۵۴ دانشجو رشته مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه هرمزگان می‌باشد. نمونه‌ها با استفاده از روش سرشماری انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته جمع‌آوری و سپس با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل شدند. از آزمون‌های آمار توصیفی شامل درصد و میانگین برای اهداف مورد نظر استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد اگرچه اکثریت دانشجویان زمان ارائه درس را نامناسب ذکر نمودند ولی با تعداد واحد اختصاص داده شده به این درس موافق بودند. سخنرانی شایع‌ترین روش تدریس و مبحث مقررات و قوانین مامایی بیشترین کاربرد در بالین داشت. بعلاوه اکثریت شرکت‌کنندگان زمان ارزیابی این درس را پایان دوره و بصورت سوالات چهار گزینه‌ای اعلام نمودند.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان می‌دهد بین هیچ یک از اجزاء توافقی وجود ندارد. از این رو با توجه به اینکه اخلاق در حرفه مامایی یک مسئله مهم است، بازبینی این درس با توجه به موارد مورد بررسی ضروری است.

کلیدواژه‌ها: مامایی، دانشجویان، اخلاق، برنامه درسی.

نویسنده مسئول: رفعت جوادی، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.

ORCID ID:
0000-0001-7786-8949

Email :
rafa_1317@yahoo.com

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۹/۱۰/۸ **پذیرش مقاله: ۹۹/۱۱/۲۸**

ارجاع: عابدینی سمیره، کمال‌زاده حسام الدین، جوادی رفعت. بررسی مولفه‌های درس تاریخ، اخلاق، قوانین و حقوق در مامایی در برنامه درسی مامایی. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۴۰۰؛ ۸(۲):۱-۹.

مقدمه

رسالت آموزش به طور کلی ترویج اخلاق است و اهمیت این موضوع برای همگان آشکار و مبرهن می‌باشد (۱). درباره اخلاق تعاریف متفاوتی مطرح شده است. اخلاق خوی‌ها و ویژگی‌های درونی انسان است که منشائ رفتار انسآن‌ها بوده گاهی نیز این واژه بصورت عام بکار می‌رود و منظور تمام

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOI: 10.52547/dsme.8.2.1]

ویژگی‌های درونی انسان اعم خوب و بد می‌باشد وگاه به معنای خاص و بعنوان خصوصیات روحی و معنوی مثبت استفاده می‌گردد (۲).

حرفه مامایی از قداست و حساسیت خاصی برخوردار است و مبانی اخلاقی در آن ضروری به نظر می رسد . همه ماماها در طول دوره شغلی خود با مسائل اخلاقی مواجه خواهند شد (۴و۳). اعتقاد بر این است که مراقبت ماماها از نظر طبیعت پیچیده است. زیرا باید حداقل دو نفر، مادر و کودک، با نیازها و ارزش‌های بالقوه متناقض در نظر گرفته شوند (۵). از این رو در تربیت نیروی انسانی مرتبط با مامایی، علاوه بر دانش و مهارتی که برای پرداختن به این حرفه ضروری است، باید به توسعه و تقویت ارزش‌ها، نگرش‌ها، هنجارهای اخلاقی، مهارت‌های اجتماعی و سایر ویژگی‌هایی که شکل‌دهنده رفتارهای انسانی یک ماما یا همان اخلاق حرفه‌ای است توجه شود (۶، ۷). در واقع اجرای مراقبت‌های مامایی مبتنی بر اخلاق حرفه‌ای، منجر به افزایش شاخص رفاه و رضایت‌مندی مددجو می‌شود. چرا که ماما با رعایت کدهای مربوط به اخلاق حرفه‌ای، نشان می‌دهد به خواسته‌های مددجو احترام گذاشته و حرمت او را در نظر می‌گیرد (۸).

از آنجائی که ارتقا کیفیت خدمات مامایی بر لزوم توجه به آموزش دانشجویان مامایی در حوزه‌های مختلف عملکرد اخلاقی در رشته مامایی تاکید دارد، آموزش مهارت‌های حرفه‌ای با در نظر گرفتن مبانی اخلاقی می‌تواند در آمادگی دانشجویان جهت ورود و استفاده موفقیت‌آمیز این اصول در حرفه خود و جلوگیری از بروز تخلف در مسائل اخلاقی تاثیرات مثبتی داشته باشد (۹،۱۰).

نتایج حاصل از پژوهش باغانی و همکاران نشان داد که عملکرد دانشجویان در حیطه مسئولیت حرفه‌ای نامطلوب و بین آگاهی از کدهای اخلاقی و رعایت آن‌ها ارتباط معنی‌داری وجود ندارد (۱۱). در پژوهشی از یوسف‌زاده و همکاران مشخص شده است در ایران آگاهی دانشجویان مامایی از مسائل اخلاقی در حد متوسط است (۱۲). بررسی Megregian درآمریکا هم نشان می‌دهد که محتوای اخلاق در سایر دروس ادغام و ساعات اختصاص یافته به اخلاق از ۱۰-۱ ساعت متفاوت است. اگرچه در این مطالعه فرمت ارائه محتوای اخلاق با استفاده از سمینار با کیس‌های واقعی و استفاده از کدهای اخلاقی و بیانات ارزشی بود، رایج‌ترین مانع در آموزش اخلاق ازدحام برنامه درسی و فقدان تجربه اعضای هیات‌علمی بود (۱۳).

خاقانی‌زاده و همکاران یک رویکرد تلفیقی شامل تلفیق رویکرد آموزش نظری و کاربردی، اهداف آموزشی چند بعدی، انتخاب محتوایی فراگیر، راهبرد آموزش ترکیبی، سازماندهی ترکیبی و ارزشیابی جامع جهت درس اخلاق پزشکی پیشنهاد نمودند که باید بین عناصر ان رابطه دوطرفه برقرار گردد (۱۴).

در پژوهش احمری و همکاران مشخص شد که آموزش تلفیقی (روایت‌گویی به همراه الگو محوری) نسبت به شیوه الگو محوری در ارتقای میزان رعایت مضامین اخلاق حرفه ای دانشجویان مامایی در بالین اثربخش‌تر بوده است (۸). این درحالی است که بسیاری از برنامه‌های درسی در زمینه اخلاق هنوز هم شامل سخنرانی‌ها و سمینارهای نظری است. این می‌تواند به درک اخلاق به عنوان چیزی انتزاعی، پیچیده و در نتیجه بی‌اهمیت برای عمل بالینی منجر شود (۵).

دوره کارشناسی مامایی در ایران یک دوره ۴ ساله با هدف تربیت کارشناسانی در زمینه آموزش و خدمات مامایی است بطوری که با کارایی و مهارت لازم بتوانند به عرضه خدمات گسترده بهداشتی و مامایی در جهت تامین سلامت مادران و کودکان جامعه بپردازند (۱۵). درس "تاریخ، اخلاق، قوانین و حقوق در مامایی" یکی از دروسی که در این دوران تدریس می‌شود. در آموزش این درس که به منظور آشنایی دانشجویان مامایی با تاریخ، اخلاق و مقررات مامایی و پزشکی قانونی برنامه‌ریزی شده است و می‌بایست به بهترین وجه ماماها را برای مدیریت معضلات اخلاقی، درگیری و وضعیت‌های

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOI: 10.52547/dsme.8.2.1]

پریشانی اخلاقی در عمل بالینی آماده کند، از یک رویکرد نظری استفاده می‌شود. Oelhafen و همکاران بیان می‌دارند جهت افزایش صلاحیت اخلاقی ماماها تا آنجا که ممکن است تئوری و عمل باید در هم تنیده شوند (۵). بررسی‌ها نشان می‌دهد که در خصوص ارزیابی برنامه درس اخلاق مامایی در ایران مطالعات اندکی انجام شده است. بر این اساس در پژوهش حاضر مولفه‌های (محتوا، روش تدریس، روش ارزشیابی، تعداد واحد اختصاص یافته، زمان ارائه، میزان کاربرد محتوا در بالین) درس تاریخ، اخلاق، قوانین و حقوق در مامایی مورد بررسی می‌گیرد.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و شیوه جمع‌آوری داده‌ها توصیفی- پیمایشی و از لحاظ زمانی مقطعی بود. جامعه مورد بررسی دانشجویان مامایی دانشکده پرستاری مامایی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان بودند که نمونه‌گیری به صورت سرشماری انجام شد. تعداد کل دانشجویان ترم ۵ (۲۵ نفر) و ترم ۷ (۲۹ نفر) ۵۴ نفر بود. با توجه به پذیرش دانشجویان مامایی یک بار در سال فقط ترم ۵ و ۷ شاغل به تحصیل بودند.

معیارهای ورود به مطالعه، دانشجویان مامایی مشغول به تحصیل در دانشکده پرستاری مامایی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان و داشتن رضایت برای شرکت در تحقیق و ترم ۵ به بعد بودن دانشجو بود. معیارهای خروج از مطالعه عدم وجود معیارهای ورود بودند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه محقق‌ساخته با ۳۰ گویه در ۶ مولفه (محتوا، روش تدریس، روش ارزشیابی، تعداد واحد اختصاص یافته، زمان ارائه، میزان کاربرد محتوا در بالین) بصورت پاسخ بسته بود.

روایی محتوای پرسشنامه توسط پانل خبرگان انجام شد. ابتدا پرسشنامه اولیه براساس سایر تحقیقات و تجربیات محققین تهیه و سپس در اختیار چهار نفر اعضای هیات‌علمی مامایی و سه نفر متخصص آموزش قرار داده شد. پس از دریافت نظرات ارشادی این گروه متخصص، تغییرات بیان شده در پرسشنامه اعمال گردید. پایایی آن توسط آلفای‌کرونباخ مورد تائید قرار گرفت. بدین منظور پرسشنامه را در اختیار ۱۰ نفر از دانشجویان مامایی قرار داده و یک هفته بعد مجددا همان پرسشنامه در اختیار آن‌ها قرار داده شد. پس از آنالیز داده‌ها آلفای‌کرونباخ آن ۸۹ درصد تعیین گردید.

پژوهشگر پس از دریافت اجازه از مسئولین مربوطه جهت اجرای پژوهش به دانشکده رفته و در آنجا پس از هماهنگی با مدرسین قبل از اتمام کلاس توضیحات مختصری درباره هدف تحقیق به دانشجویان دادند. جهت رعایت ملاحظات اخلاقی رضایت آگاهانه کتبی از دانشجویان شرکت‌کننده اخذ گردید و در خصوص حفظ گمنامی و محرمانه بودن اطلاعات اطمینان داده شد. سپس پرسشنامه‌ها را توزیع و پس از تکمیل نمودن جمع‌آوری شد. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و از آزمون‌های آمار توصیفی نظیر فراوانی، درصد و میانگین استفاده شد.

یافته‌ها

در مجموع ۴۷ نفر از ۵۴ نفر به پرسشنامه پاسخ دادند. تمامی آن‌ها دانشجویان کارشناسی پیوسته مامایی بودند. میانگین معدل آن‌ها ۱۵/۶۳ و میانگین سنی آن‌ها ۲۱/۷۷ بود. همه شرکت‌کنندگان بیان داشتند که تاریخ مامایی و قوانین مجازات اسلامی در زمینه مامایی جز محتوای تدریس بوده است و فقط حدود ۶ درصد از شرکت‌کنندگان بیان داشتند که معیارهای اخلاق و معنوی جز محتوای تدریس نبوده است و ۱۴/۹ درصد از کل شرکت‌کنندگان بیان داشتند که آشنایی با انجمن‌ها و سازمان‌های مامایی جز محتوای تدریس نبوده است. همچنین بیش از ۲۵ درصد از شرکت‌کنندگان بیان داشتند که حقوق سلامت باروری نیز جز محتوای تدریس نبوده است و

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-04]

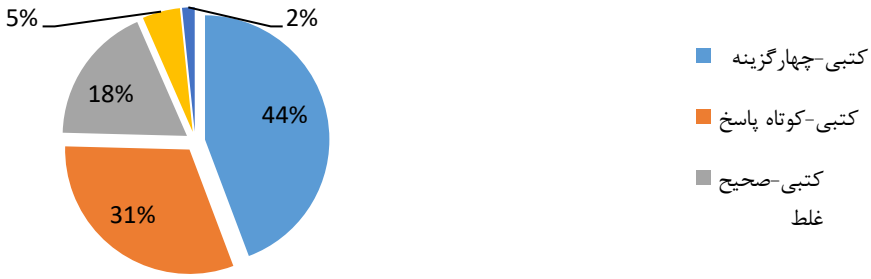
[DOI: 10.52547/dsme.8.2.1]

فقط یک نفر از شرکت‌کنندگان بیان داشته که مقررات و قوانین مامایی جز محتوای تدریس نبوده است. در خصوص روش تدریس هر یک از محتواها مشخص گردید که بیشترین روش تدریس استفاده شده جهت محتوا، سخنرانی بوده است (جدول ۱). ۱۹/۱ درصد از شرکت‌کنندگان بیان داشتند که روش تدریس معیارهای اخلاق و معنوی و حقوق سلامت باروری مناسب نمی‌باشد.

جدول۱- فراوانی روش تدریس به تفکیک هر محتوا

روش تدریس / محتوا	سخنرانی	پرسش و پاسخ	بحث گروهی	کنفرانس دانشجویی	سایر
تاریخ مامایی	۲۴(٪۵۱)	۱۱(۲۳٪/۴)	۹(۱۹٪/۱)	۳۲(۶۸٪/۱)	۳(۶٪/۴)
معیارهای اخلاق و معنوی	۳۲(۶۸٪/۱)	۱۰(۲۱٪/۳)	۱۴(۲۹٪/۸)	۵(۱۰٪/۶)	۴(۸٪/۵)
مقررات و قوانین مامایی	۳۸(۸۰٪/۹)	۱۲(۲۵٪/۵)	۱۳(۲۷٪/۷)	۵(۱۰٪/۶)	۱(۲٪/۱)
قوانین مجازات اسلامی در زمینه مامایی	۴۰(۸۵٪/۱)	۱۲(۲۵٪/۵)	۱۰(۲۱٪/۳)	۶(۱۲٪/۸)	۳(۶٪/۴)
آشنایی با انجمن‌ها و سازمان‌های مامایی	۲۹(۲۷٪/۷)	۱۳(۲۷٪/۷)	۵(۱۰٪/۶)	۱۰(۲۱٪/۳)	۳(۶٪/۴)
حقوق سلامت باروری	۳۰(۶۳٪/۸)	۱۱(۲۳٪/۴)	۸(٪۱۷)	۵(۱۰٪/۶)	۲(۴٪/۳)

در خصوص روش ارزیابی اکثریت شرکت‌کنندگان (۴۴ درصد) بیان داشتند که امتحان بصورت کتبی- چهار گزینه‌ای می‌باشد (نمودار ۱). اکثریت شرکت‌کنندگان (۷۰/۲ درصد) زمان ارزیابی این درس را پایان دوره اعلام نمودند، که فقط ۴/۳ درصد بیان داشتند که بهتر است امتحان میان ترم هم باشد.

نمودار ۱- فراوانی روش های ارزیابی درس

در خصوص زمان ارائه درس اخلاق مامایی در ترم پنجم، ۵۱/۱ درصد از شرکت‌کنندگان بیان داشتند که زمان ارائه درس مناسب نمی‌باشد و ۳۲ درصد از شرکت‌کنندگان بهترین زمان ارائه درس را ترم دوم بیان داشته‌اند.

نتایج همچنین نشان داد که بیشترین کاربرد را مبحث مقررات و قوانین مامایی با ۴۰/۴ درصد در بالین داشت. همچنین اکثریت دانشجویان (۸۰/۹ درصد) با تعداد واحد اختصاص داده شده به این درس موافق بودند و فقط ۱۹/۱ درصد از شرکت‌کنندگان بیان داشتند که تعداد واحد اختصاص داده شده به این درس مناسب نمی‌باشد. از این رو ۱۲/۸درصد از آن‌ها بیان داشتند که تعداد واحد این درس به ۲ واحد افزایش یابد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی محتوا، روش تدریس، روش ارزشیابی، تعداد واحد اختصاص یافته، زمان ارائه و میزان کاربرد محتوا در بالین درس تاریخ، اخلاق، قوانین و حقوق در مامایی انجام شد. یافته‌ها بیانگر آن بود که برخی از محتواهای

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-04]
[DOI: 10.52547/dsme.8.2.1]

مصوب وزارت متبوع در برنامه درسی رشته کارشناسی پیوسته مامایی نظیر تاریخ مامایی و قوانین مجازات اسلامی در زمینه مامایی جز محتوای تدریس بوده است و در خصوص سایر محتواها نظرات متفاوتی ارائه شده است. شایان ذکر است همان طور که در قسمت یافته‌ها نشان داده شده است تعداد افرادی که بیان داشتند که سایر محتوا تدریس نشده است، محدود بوده است. با توجه به سوابق تدریس محققین و تجربیات مختلف آن‌ها در زمینه تدریس شاید یکی از دلایل نظرات متفاوت در این زمینه مربوط به این باشد که در حین تدریس عنوان کلی بیان نشده است. درحالی که رئوس مطالب آن محتوا تدریس شده است. این نتیجه با نتایج پژوهش انجام شده توسط Megregian هم‌خوانی دارد (۱۳). این پژوهشگر در نتایج پژوهش خود گزارش کرده است که بعضی از محتواهای اخلاقی نظیر موضوعاتی که به ارزش های اخلاقی مربوط می‌شود در برنامه آموزشی پوشش داده نمی‌شود.

همچنین یافته‌ها نشان داد که بیشترین روش تدریس جهت ارائه محتوای درس، سخنرانی بوده است. در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت در سراسر دنیا سخنرانی یکی از متداول‌ترین و قدیمی‌ترین روش‌های تدریس می‌باشد. این یافته هم‌سو با نتایج پژوهش Megregian و Byrne و همکاران بود. نتایج مطالعات ایشان نشاد داد رایج‌ترین فرمت ارائه محتوا اخلاق در گروه مامایی استفاده از سمینار با نمونه‌های واقعی به همراه سخنرانی است (۱۶، ۱۳).

در این راستا نتایج یافته‌های نامدی و همکارانش نشان داد که روش سخنرانی تاثیری بر استدلال اخلاقی دانشجویان نداشته در صورتی که روش استفاده از نمونه یک روش موثر بر توسعه استدلال اخلاقی دانشجویان می‌باشد (۱۷). این در حالی است که برخی از محققان روش تدریس مسئله محور در آموزش اخلاق را باعث پیشرفت اخلاقی در دانشجویان می‌دانند (۱۸).

همچنین در این زمینه پژوهش Buxton و همکاران بیانگر این نکته است که استفاده از شبیه‌سازی در خصوص آموزش اخلاق ، به دانشجویان این فرصت را فراهم می کند که در عمل با شرایط پیچیده بیمار تجربه کسب نمایند. همچنین نتایج مطالعه ایشان نشان داد که محیط شبیه‌سازی در مقایسه با کلاس درس تجربه درک شرایط فیزیکی و عاطفی معضلات اخلاقی را برای فراگیران ایجاد می‌کند (۱۹).

یافته‌ها نشان داد که ارزیابی درس مورد پژوهش بصورت کتبی- چهارگزینه‌ای و زمان آن پایان ترم می‌باشد. روش‌ها و فنون سنجش یادگیری دانشجویان بسیار متنوع هستند. در ارتباط با استفاده از هر یک از روش‌ها مدرس باید توجه کند که چه نوع هدفی را می‌خواهد ارزشیابی کند. سوالات چند گزینه‌ای عموما برای سنجش هدف‌های سطح دانش، فهمیدن و کاربستن مفیدند. با این حال اگر در تهیه آن‌ها دقت و ابتکار به کار رود می‌توان یادگیری‌های پیچیده‌تر نیز با آن‌ها سنجید (۲۰). مطالعه Megregian بیانگر این است که مشارکت در کلاس یکی از رایج‌ترین ابزار ارزشیابی اخلاق می‌باشد (۱۳). در پژوهش Cook و همکاران نیمی از مشارکت‌کنندگان بیان کردند که روش ارزیابی رسمی جهت شایستگی اخلاقی و حرفه‌ای وجود ندارد و این درحالی است که نیمی از مشارکت‌کنندگان روش مشاهده را به عنوان یک روش ارزیابی بیان داشتند (۲۱). جهت ارزیابی پیامدهای یادگیری آموزش اخلاق ابزارهای ارزیابی مناسب شامل مشاهده کارپوشه، آزمون بالینی ساختارمند عینی، آزمون نوشتاری ، و تجزیه و تحلیل کیس براسا حل مسئله می‌باشد (۲۲). با توجه به تجربه محققین بعنوان مدرس جهت دروس یک واحدی امتحان پایان ترم مناسب است، لیکن ارائه نمونه‌های اخلاقی در کلاس و ارزیابی دانشجویان در طول دوره نیز می‌تواند کمک‌کننده باشد.

همچنین یافته‌ها بیانگر آن بود که تعداد واحد اختصاص یافته مناسب است. در حال حاضر این درس بصورت یک واحد نظری ارائه می‌گردد. اگر چه ساعات اختصاص داده شده

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-04]
[DOI: 10.52547/dsme.8.2.1]

شاخص بهینه برای صلاحیت اخلاقی نمی‌باشد (۱۳). Bertolami بیان می‌کند که دروس اخلاق که بر پایه فقط دانش باشند، تاثیر ناچیزی در تغییر رفتار دارند، زیرا بین شناخت صحیح و انجام آن، بین فهم اصول اخلاق در سطح فکری و به کارگیری آن‌ها در زندگی روزمره، تفاوت زیادی وجود دارد (۲۳). یکی از راهبردهای توسعه اخلاق آموزش اخلاق حرفه‌ای در بالین بیمار می‌باشد، چرا که می‌توان چالش‌ها، مسائل اخلاقی موجود در محیط کار، روش‌های مقابله و حل مسائل اخلاقی را به صورت عینی و مباحثه‌ای به دانشجویان تفهیم نمود (۲۴). از این رو با توجه به اینکه رشته مامایی یک رشته صرف تئوری نیست و مسائل و معضلات اخلاقی در بالین روی می‌دهد افزودن نیم واحد عملی برای این درس می‌تواند مفید واقع شود.

یافته‌ها نشان داد که زمان ارائه درس مناسب نمی‌باشد. این درس درحال حاضر در ترم پنجم ارائه می‌گردد در حالی که نتایج این پژوهش نشان داد زمان مناسب جهت ارائه این درس ترم دوم می‌باشد. در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت براساس برنامه درسی رشته کارشناسی مامایی دانشجویان از ترم دوم وارد بخش‌های بالینی می‌شوند و شاید در همان روزهای اول با مشکلات و مسائل اخلاقی روبه‌رو شوند و این درحالی است که آن‌ها هیچ دانش و آگاهی در خصوص مواجهه با مسائل اخلاقی ندارند. از این رو به نظر می‌رسد قبل از ورود به بخش‌های بالینی باید این درس گذرانده شود. این یافته هم‌سو با نتایج پژوهش Hoskins و پژوهش ثناگو بود (۲۶، ۲۵). این پژوهشگران به فاصله بین آموزش‌های نظری و عملکرد در بالین اشاره نموده و نقص در این امر آموزشی را یک چالش مهم در تداعی نشدن مفهوم اخلاق در رسیدن به اهداف آموزشی بیان نمودند. در این زمینه مظفری بیان کرده است که زمان ارائه درس اخلاق بهتر است قبل از ورود به عرصه بالین باشد (۲۷).

یافته نشان داد که محتوای مقررات و قوانین مامایی بیشترین کاربرد را در بالین دارد. توجه به انتخاب محتوا همیشه از عناصر مهم در برنامه درسی بوده است چرا که جهت تحقق اهداف آموزشی انتخاب محتواهای مناسب ضروری است. همچنین یکی از اصول انتخاب محتوا سودمندی آن است که به کاربرد مفید محتوا مربوط می‌شود. یعنی محتوا در جهت آماده‌سازی دانشجو برای شغل آینده باشد (۲۸). در این زمینه نتایج یافته‌های مظفری نشان داد که بخشی از محتوا نظیر کلیات و تاریخچه اخلاق حرفه‌ای نیاز به بازنگری دارد (۲۷). اگر چه خاقانی‌زاده راهبرد ارائه برنامه درسی اخلاق با رویکرد تلفیقی را پیشنهاد نموده است (۲۴).

براساس نتایج این مطالعه در خصوص مولفه‌های درس تاریخ، اخلاق و مقررات مامایی و پزشکی قانونی مشخص گردید که در مولفه‌های این درس از جمله روش تدریس، روش ارزیابی، زمان ارائه، کاربردی بودن محتوا در بالین دارای نقایصی می‌باشد که لزوم بازنگری در این درس ضروری به نظر می‌رسد.

از جمله محدودیت‌هایی که در این تحقیق وجود داشت محدود بودن دامنه تحقیق به دانشجویان و استفاده صرف از پرسشنامه استفاده بود. از این رو پیشنهاد می‌گردد در مطالعات آتی از روش کیفی و یا ترکیبی استفاده شود و همچنین نظرات اعضای هیات‌علمی و مدرسین این درس نیز مد نظر قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

این پژوهش برگرفته از طرح شماره ۹۴۱۲۹ مصوب معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان می‌باشد. نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند که از دانشجویان شرکت‌کننده در این طرح تشکر نمایند.

تأییدیه اخلاقی

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOI: 10.52547/dsme.8.2.1]

اجرای پژوهش در دانشگاه علوم‌پزشکی هرمزگان به شماره ۹۴۱۲۹ مورد تایید بوده است.

تضاد منافع

هیچ گونه تعارض منافعی در پژوهش حاضر وجود ندارد.

سهم نویسندگان

سمیره عابدینی (نویسنده اول) مفهوم‌سازی، تحقیق و بررسی، ویراستاری و نهایی‌سازی مقاله ۳۵ درصد؛ حسام‌الدین کمال‌زاده (نویسنده دوم) مفهوم‌سازی، تحقیق و بررسی، ویراستاری و نهایی‌سازی مقاله ۳۰ درصد؛ رفعت جوادی (نویسنده سوم و مسئول) مفهوم‌سازی، تحقیق و بررسی، ویراستاری و نهایی‌سازی مقاله ۳۵ درصد.

حمایت مالی

این پژوهش با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان انجام شده است.

References

1. Mesbahi M, Abbaszadeh A. System model of professional behavior in supreme education (Qualitative research). Bioethics J. 2013; 3(10):11-34. [Persian] DOI: 10.22037/.v3i10.13816
2. Larijani B. Health care professional and ethical issues. Tehran: Baraye- Farda; 2004. [Persian]
3. Masumi Z, Golalizadeh Bibalan F, Roshanaei GH. Observance of midwifery Code of Ethics among midwifery students and its related factors. J Med Ethics 2016; 10(35): 11-30
4. Thompson A. Bridging the gap: Teaching ethics in midwifery practice. J Midwifery Womens Health. 2004; 49(3):188-93. DOI: 10.1016/j.jmwh.2004.02.013
5. Oelhafen S, Hölzli U, Häsänen M, Kärema A, Kasemets M-T, Bartels I, et al. Increasing midwives' ethical competence: a European educational and practice development project. Int J Ethics Educ. 2017; 2(2):147-60. DOI: 10.1007/s40889-017-0033-3
6. Dimond BC. The legal aspects of midwifery. 2nd ed. Oxford: Books Midwives; 2002.
7. Frith L. Ethics in Midwifery: Issues in contemporary practice. 2nd ed. United Kingdom: Elsevier Health Sciences; 2004.
8. Ahmari Tehran H, Abediny Z, Kachoie A, Jafarbegloo E, Tabibi M. The effect of integration of role-modeling and narration methods on the midwifery students' performance in professional ethics. Iran J Med Edu. 2013; 12(11):826-35. [Persian]
9. Masoumi Sz, Golalizadeh BF, Roshanaei G. Observance of midwifery code of ethics among midwifery students and its related factors. J Med Ethics. 2016; 10(35):11-30. [Persian]
10. Rafiee G, Moattari M. Nursing and midwifery students' perceptions of instructors' unethical behaviors. Iran J Nurs Midwifery Res. 2013; 18(3):214-7. PMID: 23983757
11. Baghany R, Faramarzi F, Baghjari M, Zare F, Tabaraei Y. Observance of midwives' code of ethics by midwifery students during vaginal examinations in labor and its influencing factors in 2012. J Mazandaran Univ Med Sci. 2013; 23(107):90-4. [Persian]
12. Yousefzadeh S, Zahani M, Mazlom SR, Feyzabadi MG. Knowledge and attitude of midwifery students towards observing the ethical and legal standards of patients' rights. JMRH. 2017;5(3):978-87. DOI: 10.22038/JMRH.2017.8888
13. Megregian M. Ethics education in midwifery education programs in the United States. J Midwifery Women's Health. 2016; 61(5):586-92. DOI: 10.1111/jmwh.12462
14. Khaghanizadeh M, Maleki H, Abbasi M, Abbaspour A. Identity of the medical ethics curriculum based on the experiences of teachers of medical ethics: Qualitative research. Medical Ethical J. 2011; 5(16):95-116. [Persian] DOI: 10.22037/mej.v5i16.3682
15. Midwifery Undergraduate Curriculum. In: Planning SCoMS, editor. Tehran: Ministry of Health and Medical Education; 2012. [Persian]

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOI: 10.52547/dsme.8.2.1]

16. Byrne J, Straub H, DiGiovanni L, Chor J. Evaluation of ethics education in obstetrics and gynecology residency programs. Am J Obstet Gynecol. 2015; 212(3):397.e1-8. DOI: 10.1016/j.ajog.2014.12.027

17. Namadi F, Hemmati-Maslakpak M, Moradi Y, Ghasemzadeh N. The effects of nursing ethics education through case-based learning on moral reasoning among nursing students. Nurs Midwifery Stud. 2019; 8(2):85-90. [Persian] DOI: 10.4103/nms.nms_33_18

18. Khatiban M, Falahan S, Amini R, Farahanchi A, Soltanian AR. Lecture-based versus problem-based learning in ethics education among nursing students. Nurs Ethics. 2018; 26(6):1753-64. DOI: 10.1177/0969733018767246

19. Buxton M, Phillippi JC, Collins MR. Simulation: A new approach to teaching ethics. J Midwifery Womens Health. 2015; 60(1):70-4. DOI: 10.1111/jmwh.12185

20. Seif AA. Assessing process and product of learning old and new methods. 2nd ed. Tehran: Duran Publishing; 2019. [Persian]

21. Cook AF, Sobotka SA, Ross LF. Teaching and assessment of ethics and professionalism: A survey of pediatric program directors. Acad Pediatr. 2013; 13(6):570-6. DOI: 10.1016/j.acap.2013.07.009

22. Souza AD, Vaswani V. Diversity in approach to teaching and assessing ethics education for medical undergraduates: A scoping review. Ann Med Surg (Lond). 2020 Jun 27;56:178-185. DOI: 10.1016/j.amsu.2020.06.028.

23. Bertolami C. Why our ethics curricula don't work. J Dent Educ. 2004; 68(4):414-25. DOI: 10.1002/j.0022-0337.2004.68.4.tb03758.x

24. Jafari H, Khaghanizade M, Nouri JM, Nir MS. Developmental strategies for nursing ethics education. Med Ethics J. 2017; 10(38):81-90. [Persian]

25. Hoskins K, Grady C, Ulrich CM. Ethics education in nursing: Instruction for future generations of nurses. Online J Issues Nurs. 2018; 23(1). DOI:10.3912/OJIN.Vol23No01Man03

26. J Sanagoo A. Ethical challenges in the clinical and educational environment of the university: Experiences of nursing and midwifery students. J Educ Ethics Nurs. 2018; 7(1 and 2):383-90. [Persian] DOI: 20.1001.1.23225300.1397.7.1.5.9

27. Mozafari M. Evaluation of an educational experiment: Perceptions of undergraduate nursing students about new course in nursing curriculum: nursing ethics and rules. Med History J. 2011; 3(8):173-90. [Persian] DOI: 10.22037/mhj.v3i8.5788

28. Maleki H. An Introduction To Curriculum Planning. Tehran: Samt Publishing; 2009. [Persian]

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOI: 10.52547/dsme.8.2.1]

Investigating the components of history, ethics, laws and rights in midwifery course in the midwifery curriculum

Samireh Abedini[1], Hesamaddin Kamalzadeh[2], Rafat Javadi[2]

1- Education Development Center, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.
2- Department of Community Medicine, Faculty of Medicine, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

Abstract

Introduction: The purpose of this study was to investigate the components of History, Ethics, Laws and Rights in Midwifery course (content, teaching method, evaluation method, assigned hours, time of presentation, amount of content used in the clinic) from the viewpoint of midwifery students.

Methods: This is a descriptive study the population of which consists of the midwifery students of Nursing and Midwifery Faculty of Hormozghan University of Medical Sciences. Samples were selected using census sampling. Data was collected using a researcher-made questionnaire and then was analyzed using SPSS 22. Descriptive statistics tests including percentage and mean were used for data examination purposes.

Results: The findings showed that although the majority of students mentioned the time of the course as inappropriate, they agreed with the number of credits allocated to this course. Lectures on the most common teaching methods and the topic of midwifery rules and regulations were most widely used in clinical applications. In addition, the course was assessed by multiple choice question and its time was the end of the semester

Conclusion: The results of this study showed no consensus in none of items. Given that ethics in Midwifery profession is an important issue, revising this course seems necessary.

Keywords: Midwifery, Students, Ethics, Program.

Correspondence:
Rafat Javadi, Department of Community Medicine, Faculty of Medicine, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

ORCID ID:
0000-0001-7786-8949

Email:
rafa_1317@yahoo.com

Original Article
Received: 28/12/2020 **Accepted**: 2021/2/16

Citation: Abedini S, Kamalzadeh H, Javadi R. Investigating the components of history, ethics, laws and rights in midwifery course in the midwifery curriculum. DSME. 2021; 8(2):1-9.

© 2021 The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOI: 10.52547/dsme.8.2.1]